

Nr 133

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående höjning av vissa enligt allmänna resereglementet den 21 november 1952 (nr 735) utgående traktamenten m. m.; given Stockholms slott den 16 mars 1956.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Sigurd Lindholm

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen framlägges i anslutning till överenskommelser, som under förutsättning av Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande träffats med statstjänstemännens huvudorganisationer, förslag om höjning av vissa enligt allmänna resereglementet utgående traktamenten samt om vissa ändringar beträffande samordningen av sjukförmåner. Sålunda förordas, att fr. o. m. den 1 juli 1956 traktamente för natt höjes med 2 kronor och traktamente för dag med 3 kronor. I fråga om traktamente för dag förutsättes dock icke någon höjning i de fall, då för resa eller förrättning tagits i anspråk högst 12 timmar i följd av viss dag.

Vidare föreslås i propositionen en höjning av de kompenstationstillägg, vilka såsom ett led i sjuksamordningen fr. o. m. den 1 januari 1955 utgår till statstjänstemännen såsom ersättning för de utgifter, som dessa tjänstemän får vidkännas i form av avgifter till den allmänna sjukförsäkringen.

¹ *Bihang till riksdagens protokoll 1956. 1 saml, nr 133.*

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 16 mars
1956.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för civildepartementet, statsrådet Lindholm, fråga om *höjning av vissa enligt allmänna resereglementet utgående traktamenten m. m.* samt anför därvid följande.

Liksom på den enskilda sektorn av arbetsmarknaden förutsattes vid den i februari 1956 träffade uppgörelsen om statstjänstemännens löner för år 1956, att å den generella lönehöjningen icke skulle avräknas ändringar av traktamentsförmåner och ersättningar för andra direkta utlägg i den mån de motsvarar ökade kostnader för tjänstemännen. Av denna natur är i första hand de traktamenten, som utgår enligt allmänna resereglementet och tilläggsbestämmelserna till detta reglemente. Hit hör också de s. k. kompenstationstillägg, som fr. o. m. den 1 januari 1955 utgår till statstjänstemännen såsom ersättning för de utgifter, som de i form av avgifter till den allmänna sjukförsäkringen fått vidkännas för att komma i åtnjutande av i princip samma sjuklöne- och sjukvårdsförmåner som före försäkringens genomförande.

På begäran av statstjänstemännens huvudorganisationer har inom civildepartementet upptagits överläggningar med organisationerna om dessa spörsmål. Därvid har ansetts böra till behandling upptagas även vissa andra frågor, avseende samordningen mellan sjuklönebestämmelserna och den allmänna sjukförsäkringen. Under överläggningarna har från departementets sida — under förutsättning av Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande — framlagts ett den 8 mars 1956 dagtecknat förslag, som den 13 samma månad godtagits av huvudorganisationerna. Förslaget är av följande lydelse.

A. Traktamenten

De i 7 § 2 mom. allmänna resereglementet upptagna traktamentsbeloppen för natt höjas fr. o. m. den 1 juli 1956 med 2 kronor.

Tillägg till de i samma moment upptagna traktamentsbeloppen för dag

skall utgå med 3 kronor för varje dag, varunder resa eller förrättning tagit i anspråk mer än 12 timmar i följd.

De i 7 § 1 mom. tilläggsbestämmelserna till allmänna resereglementet upptagna traktamentsbeloppen för dag höjas fr. o. m. den 1 juli 1956 med 1 krona 50 öre för förrättningsman med eget hushåll och med 1 krona för annan förrättningsman.

B. Samordning av sjukförmåner

1. Kompensationstillägg enligt SFS 1954:806 utgå fr. o. m. den 1 juli 1956 med belopp, som framgå av bifogade tabell.¹

2. Gällande bestämmelser om särskilda löneavdrag för vissa statsanställda m. fl. (SFS 1954:805) kompletteras fr. o. m. den 1 juli 1956 genom föreskrifter av följande innebörd.

a) Efter därom gjord ansökan må myndighet beträffande tjänsteman, som styrker att han är inplacerad i lägre sjukpenningklass än som motsvarar för honom gällande inkomstklass och att han fullgjort vad som rimligen kan fordras av honom i fråga om skyldighet att anmäla ändrad inkomst till sjukkassan, medgiva att löneavdrag i förekommande fall göres efter den inkomstklass, som motsvarar den tillämpade sjukpenningklassen.

Möjlighet öppnas att omreglera under förfluten tid tillämpade avdrag efter motsvarande grunder.

b) Har tjänsteman under längre tid än 15 dagar i följd på grund av sjukhusvård åtnjutit hempenning i stället för sjukpenning, må myndighet på därom gjord ansökan medgiva, att han för varje dag efter den 15:e dagen, varunder han i en följd åtnjuter hempenning, erhåller minskning i eljest tillämpligt sjukpenningavdrag med 3 kronor för dag.

Departementschefen. De i allmänna resereglementet angivna *traktamentena* vid tjänsteresor och förrättningar bestämdes vid 1952 års riksdag. De utgör

i traktamentsklass A

15 kronor för natt och 20 kronor för dag eller sammanlagt 35 kronor för dygn,

i traktamentsklass B

13 kronor för natt och 18 kronor för dag eller sammanlagt 31 kronor för dygn samt

i traktamentsklass C

11 kronor för natt och 16 kronor för dag eller sammanlagt 27 kronor för dygn.

Traktamente för dag utgår icke, om av viss dag för resa eller förrättning icke tagits i anspråk mer än 3 timmar resp. vid förrättning, som såväl påbörjats som avslutats mellan kl. 6 och 19 samma dag, mer än 6 timmar i följd. Har mer än 3 men högst 8 timmar resp. vid sist avsedda förrättningar mer än 6 men högst 10 timmar i följd tagits i anspråk, utgår traktamente med hälften av angivna belopp.

¹ Tabellen, vilken är likalydande med den vid statsrådsprotokollet fogade bilagan A, har här uteslutits.

Under hänvisning till de kostnadsstegringar i fråga om såväl hotellrum och andra uthyrningsrum som måltidspriser, som ägt rum sedan början av 1952, har statstjänstemännens huvudorganisationer yrkat höjningar av traktamentena. Undersökningar beträffande rums- och måltidspriser har i anledning härav gjorts inom civildepartementet. Därvid har en höjning av traktamentsbeloppen befunnits motiverad. Det från departementets sida vid överläggningarna i ämnet framlagda förslaget innebär, att traktamente för natt höjes med 2 kronor fr. o. m. den 1 juli 1956 och att traktamente för dag i princip höjes med 3 kronor från samma tidpunkt. I fråga om traktamente för dag har emellertid en begränsning ansetts påkallad beträffande sådana dagar, varav allenast en del tagits i anspråk för resa eller förrättning. Denna begränsning innebär, att traktamente icke höjes för sådan dag, varav för resa eller förrättning tagits i anspråk högst 12 timmar i följd. I sist angivna fall skall sålunda enligt förslaget de nuvarande traktamentsbeloppen alltjämt gälla.

Förslaget innefattar även, att sådant traktamente för dag, som enligt tilläggsbestämmelserna till allmänna resereglementet vid längre förrättningar utgår fr. o. m. det sextonde dygnet, skall höjas med 1 krona 50 öre för förrättningsman med eget hushåll och med 1 krona för annan förrättningsman. Anledning har däremot icke ansetts föreligga att höja motsvarande traktamenten för natt.

Storleken av de i allmänna resereglementet angivna traktamentena fastställles av Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens beslut, medan det ankommer på Kungl. Maj:t att besluta om traktamenten enligt tilläggsbestämmelserna till reglementet. Det har vid överläggningarna med statstjänstemännens huvudorganisationer förutsatts, att en omprövning skall ske även av sådana av Kungl. Maj:t bestämda traktamentsförmåner och särskilda ersättningar, som avvägs i anslutning till nyssnämnda traktamenten.

Målsättningen för de utredningar och förhandlingar, som föregick 1954 års beslut om samordning mellan de sjuklöne- och sjukvårdsförmåner, som utgår enligt avlöningsreglementena, och de förmåner, som den allmänna sjukförsäkringen innebär, var att söka åstadkomma ett system, som medgav att de dåvarande sjuklöne- och sjukvårdsförmånernas reella värde skulle i princip bibehållas oförändrat. Detta förutsatte bl. a., att tjänstemännen skulle erhålla kompensation för sina kostnader för avgifter till den allmänna sjukförsäkringen. De *komensationstillägg*, som i anslutning härtill fastställdes att utgå fr. o. m. den 1 januari 1955, avvägdes med hänsyn till de avgiftsbelopp, som riksförsäkringsanstalten år 1954 bestämt för beräkning av preliminär skatt för år 1955. Det förutsattes emellertid vid förhandlingarna, att komensationstilläggen skulle upptagas till omprövning bl. a. om det skulle visa sig, att de verkliga sjukförsäkringsavgifterna kom att avsevärt skilja sig från de beräknade.

Kompensationsbeloppen och villkoren för deras utgående har upptagits i kungörelsen den 3 december 1954 (nr 806) om kompenstationstillägg till vissa statsanställda m. fl. Beloppen är enligt denna kungörelse differentierade efter löneklasser och utgör för år räknat lägst 72 kronor och högst 168 kronor. De verkliga sjukförsäkringsavgifterna har emellertid kommit att i vissa fall avsevärt skilja sig från dessa kompenstationstillägg. Sålunda varierar maximiavgifterna per år (sjukpenningklass 13) enligt sammanställningar, som inom civildepartementet gjorts på grundval av uppgifter från riksförsäkringsanstalten, mellan 218 kronor 60 öre och 153 kronor. Den genomsnittliga årsavgiften i sjukpenningklass 13 för hela landet utgör 176 kronor. Med hänsyn till att en mycket väsentlig del av statstjänstemännen tillhör sjukkassor med maximiavgifter, som ligger över denna genomsnittssiffra, torde maximimedeltalet för statstjänstemännen vara högre. På grund härav har en höjning av kompenstationstilläggen ansetts motiverad.

Det skulle givetvis vara i hög grad önskvärt, om kompensationsbeloppen kunde så nära som möjligt anslutas till de i de olika sjukkassorna tillämpade faktiska avgifterna. Olika metoder för att förverkliga detta önskemål har ingående prövats under överläggningarna. Det har emellertid befunnits, att en nära anknytning till de faktiska avgifterna skulle vålla ett i förhållande till tilläggens storlek orimligt administrativt krångel och merarbete. Ej heller kan en anslutning av tilläggen till lönegrupperingen ge ett resultat, som bättre än det nuvarande systemet anknyter till de faktiska avgifterna. Enighet har därför vid överläggningarna nåtts om att bibehålla det nuvarande systemet, som visat sig vara förhållandevis enkelt att tillämpa, och att höja tilläggen till belopp, som ligger något över årsmedeltalen för statstjänstemännen. Därjämte har enighet nåtts om att ett ytterligare tillägg av 12 kronor per år skall utgå till tjänstemän stationerade i Stockholm eller Göteborg med hänsyn till avgifternas särskilt höga nivå i sjukkassorna på dessa orter.

Storleken av det kompenstationstillägg en tjänsteman erhåller är beroende av vilken löneklass han tillhör. Sjukkasseavgiftens storlek är däremot oavhängig av inkomstens storlek. De generella löneökningar, som genomförts under 1955 resp. föreslagits för år 1956, medför därför att tjänstemännens avgifter till sjukförsäkringen automatiskt ökar, under det att kompenstationstillägget såsom anknutet till löneklass icke ändras. En jämkning av tilläggens anslutning till löneklasserna har därför befunnits påkallad.

Det förslag till ändrade kompenstationstillägg, som i anslutning till det anförda uppgjorts inom civildepartementet och varom enighet uppnåtts vid överläggningarna, torde få fogas vid protokollet i detta ärende såsom *bilaga A*. Ökningen av tilläggen varierar i de olika löneklasserna mellan 12 och 36 kronor per år utom i Stockholm och Göteborg, där ökningen är mellan 24 och 48 kronor.

Samordningen mellan de löneförmåner, som utgår enligt avlöningsreglementena vid sjukdom, yrkesskada och tjänstledighet för havandeskap eller barnsbörd, och de förmåner, vartill av motsvarande anledning rätt föreligger enligt lag, sker i enlighet med beslut vid 1954 års riksdag genom att tjänstemännen vidkänns *särskilda löneavdrag* (sjukpenningavdrag, yrkes-skadeavdrag och havandeskapsavdrag). Skyldigheten att vidkännas dylika avdrag är inskriven i avlöningsreglementena, medan avdragsbeloppen och de närmare föreskrifterna beträffande avdragens tillämpning meddelas i kungörelsen den 3 december 1954 (nr 805) om särskilda löneavdrag för vissa statsanställda m. fl.

I enlighet med den förut angivna målsättningen för sjuksamordningen har avdragen avvägts så att — med beaktande av olika faktorer bl. a. de skattetekniska — tjänstemännen skall i princip bibehållas vid samma totala sjuklönenivå som före den nya lagstiftningens ikraftträdande den 1 januari 1955. Avdragen an knytes till tjänstemännens inkomst genom en differentiering efter inkomstklasser. Dessa inkomstklasser motsvarar de i sjukförsäkringslagen angivna sjukpenningklasserna på sådant sätt att mot inkomstklass 1 svarar sjukpenningklass 2, mot inkomstklass 2 sjukpenningklass 3 o. s. v. Tjänstemän med lägst den årsinkomst av 14.000 kronor, som krävs för inplacering i den högsta sjukpenningklassen, d. v. s. sjukpenningklass 13, fördelas dock i avdragshänseende på inkomstklasserna 12—21. Sistnämnda förhållande sammanhänger med att värdet av skattefriheten på den i sistnämnda sjukpenningklass tillämpliga sjukpenningen ökar med stigande inkomst för tjänstemannen. Angivna system medför i princip, att tjänstemännen kommer att vidkännas avdrag, avvägda att motsvara värdet av sjukpenningen i den sjukpenningklass, till vilken de är hänförliga.

Vid bestämmelsernas utfärdande förutsattes icke, att fullständig korrespondens mellan sjukpenningklass och inkomstklass skulle ernås i alla situationer. Emellertid har erfarenheterna av bestämmelsernas tillämpning givit vid handen att bristande överensstämmelse härutinnan uppkommit i större utsträckning än som varit förutsett. Detta har exempelvis i åtskilliga fall inträffat på grund av att tjänsteman insjuknat innan vederbörande sjukförsäkring kunnat fatta beslut om förhöjd sjukpenningklassplacering i anledning av anmälan om inkomsthöjning från tjänsteman. Behov föreligger därför av en garantiregel, som tillförsäkrar den enskilde tjänstemannen, att högre avdrag icke göres än som motsvarar hans faktiska placering i sjukpenningklass.

Den garantiregel, varom enighet nåtts vid överläggningarna, innebär, att myndighet i fall, då tjänsteman är inplacerad i lägre sjukpenningklass än som motsvarar den för honom gällande inkomstklassen, fr. o. m. den 1 juli 1956 skall äga medge att löneavdrag göres efter den inkomstklass, som motsvarar den tillämpade sjukpenningklassen. För att icke onödigtvis be-

tunga myndigheterna, föreslås regelns tillämpning skola vara beroende av ansökan från tjänstemannen. Det skall härvid åvila denne att styrka, att han är inplacerad i lägre sjukpenningklass än som motsvarar hans inkomstklass samt att han fullgjort vad som rimligen kan fordras av honom i fråga om skyldigheten att anmäla ändrad inkomst till sjukkassan. Hänsyn bör i sistnämnda hänseende bl. a. kunna tagas till de svårigheter att fullgöra lagstadgad anmälningsskyldighet, som kan medföras av sjötjänstgöring eller eljest tjänstgöring på avlägsen ort.

Här avsedd ansökan till myndigheten förutsättes skola göras snarast möjligt och senast inom en månad efter återinträdet i tjänst. Har tjänstemannen på tillfredsställande sätt styrkt förut angivna förhållanden, skall avdrag ske efter den tillämpliga lägre inkomstklassen ävensom i förekommande fall göras en omreglering av verkställda avdrag.

Möjlighet synes böra öppnas för vederbörande myndigheter att omreglera före den 1 juli 1956 tillämpade avdrag efter motsvarande grunder. Härvid torde få beaktas jämväl de övergångssvårigheter, som införandet av samordningssystemet medförde. Även i dessa fall torde omregleringen få göras beroende av ansökan från den enskilde tjänstemannen. Dylik ansökan förutsättes skola göras inom viss kortare tid efter de ändrade bestämmelsernas ikraftträdande.

Enligt kungörelsen om särskilda löneavdrag medför den övergång från högre till lägre sjukpenning, som i princip tillämpas fr. o. m. 94 dagen av en sjukperiod, också en reducering av sjukpenningavdraget. Däremot reduceras icke sjukpenningavdraget för tid, varunder tjänsteman på grund av sjukhusvård åtnjuter *hempening* i stället för sjukpenning, oaktat hempenningen i allmänhet utgår med ett 3 kronor lägre belopp än sjukpenningen. Utformningen av föreskrifterna på denna punkt får ses mot bakgrunden av önskemålet att undvika alltför genomgripande detaljreglering i bestämmelserna.

Under de nu avslutade överläggningarna har emellertid framhållits, att utformningen av angivna bestämmelser, särskilt då fråga är om sanatorievård eller andra fall av långvarig sjukhusvård, medför ett kännbart inkomstbortfall. Med beaktande härav har överenskommit om viss komplettering av gällande föreskrifter. Enligt förslaget skall fr. o. m. den 1 juli 1956 minskning i eljest tillämpligt sjukpenningavdrag med 3 kronor för dag kunna medges tjänsteman, som under längre tid än 15 dagar i följd på grund av sjukhusvård åtnjuter *hempening* i stället för sjukpenning. Nedsättningen skall avse den tid efter nämnda dag, varunder han i en följd åtnjuter *hempening*, och skall tillämpas efter ansökan från tjänstemannen, vari styrkes att förutsättningarna för nedsättning föreligger. Dylik ansökan förutsättes skola inges snarast möjligt och senast inom en månad efter utskrivningen från sjukhuset. Nedsättningen skall kunna ske antingen genom

retroaktiv omreglering av tillämpade avdrag eller, för tid efter det ansökan ingivits, genom fortlöpande reduktion av avdragen.

Den träffade överenskommelsen bör enligt min mening godtagas och underställas riksdagens prövning i de delar, beträffande vilka det ankommer på riksdagen att meddela beslut. I anslutning till överenskommelsen, i vad den avser i allmänna resereglementet angivna traktamentsbelopp, har inom civildepartementet upprättats förslag till *kungörelse om ändrad lydelse av 7 § 2 och 3 mom. allmänna resereglementet den 21 november 1952 (nr 735)*, vilket torde få fogas vid protokollet i detta ärende såsom *bilaga B*. Det torde ankomma på Kungl. Maj:t att meddela beslut i fråga om andra traktamentsförmåner och särskilda ersättningar, som avvägs i anslutning till ifrågavarande traktamenten och som fastställts i av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser. Kostnadsökningarna på grund av förslagen om höjda traktamentsbelopp har icke kunnat beräknas, då myndigheterna icke har att i bokföringen särskilja resekostnadsersättningar och traktamenten. Förslaget om ändrade kompensationsstillägg har uppskattats medföra en kostnadsökning av 7 miljoner kronor per år.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga ändringar i allmänna resereglementet den 21 november 1952 (nr 735) i huvudsaklig överensstämmelse med det såsom bilaga B vid statsrådsprotokollet i ärendet fogade författningsförslaget samt

2) bemyndiga Kungl. Maj:t att meddela ändrade bestämmelser om kompensation för avgifterna till den allmänna sjukförsäkringen samt om sjukpenningavdrag, yrkesskadeavdrag och havandeskapsavdrag i huvudsaklig överensstämmelse med vad i det föregående förordats.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Bertil Sjöfors

Bilaga A

Kompensationstillägg för sjukförsäkringsavgifter

Löneplan nr	Löneklass nr	Kompensations- tillägg för månad, kronor	Löneplan nr	Löneklass nr	Kompensations- tillägg för månad, kronor	
1	1—3	10	2	1—25	16	
	4—8	11		3	1—4	16
	9—12	13		4	1—4	16
	13—17	14		5, avd. A o. B	1—3	9
	18—20	15			4—6	10
	21—40	16			7	11

För tjänsteman, stationerad i Stockholm eller Göteborg, förhöjes angivna belopp med 1 krona.

Är med anställning ej förenad rätt till sjukvårdsförmåner, skall tilläggsbeloppen minskas med 3 kronor.

Förslag

till

kungörelse om ändrad lydelse av 7 § 2 och 3 mom. allmänna
resereglementet den 21 november 1952 (nr 735).

Härigenom förordnas, att 7 § 2 och 3 mom. allmänna resereglementet den 21 november 1952 skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

7 §.

2 mom. Traktamente utgår med de belopp, som angivas i nedanstående tabell, där ej med stöd av 2 § 1 mom. annorlunda bestämts eller annat följer av 3 mom.

Traktamentsklass	Traktamente		
	för natt	för dag	tillhopa för dygn
A	17:—	23:—	40:—
B	15:—	21:—	36:—
C	13:—	19:—	32:—

3 mom. Traktamente må icke åtnjutas för natt, varav högst en timme tagits i anspråk för tjänsteresa eller förrättning, och icke heller för dag, varav högst 3 timmar i följd sålunda tagits i anspråk.

För dag, varav för tjänsteresa eller förrättning tagits i anspråk längre tid än som i föregående stycke anges dock högst 12 timmar i följd, utgår traktamente med de belopp, som angivas i nedanstående tabell.

Traktamentsklass	Traktamente för dag, varav tagits i anspråk	
	mer än 3 men högst 8 timmar i följd	mer än 8 men högst 12 timmar i följd
A	10:—	20:—
B	9:—	18:—
C	8:—	16:—

Då fråga är om dag, varunder tjänsteresa eller förrättning såväl påbörjats som avslutats mellan klockan 6 och klockan 19, skola dock vid tillämpningen av vad ovan i detta moment stadgas de där angivna tiderna 3 och 8 timmar förlängas till 6 respektive 10 timmar.

Traktamente för dag må icke i något fall åtnjutas med högre belopp än som angives i 2 mom.

Kungl. Maj:t äger föreskriva undantag från vad i första, andra och tredje styckena är stadgat.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli 1956.